

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
кафедра соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 300-РІЧЧЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ГРИГОРІЯ САВИЧА СКОВОРОДИ

21 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ

ХАРКІВ – 2022

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
(протокол № 11 від 16 .11.2022 р.).*

Редакційна колегія: Васильєва М.П. – доктор педагогічних наук, професор;
Романова І.А. – доктор педагогічних наук, доцент;
Шеплякова І.О. – кандидат педагогічних наук;
Штанько М.О. – ст. лаборант кафедри.

Автори опублікованих матеріалів відповідають за підбір, точність і достовірність наведених фактів, правильне цитування джерел, власних імен та інших відомостей. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 300-річчю з дня народження Григорія Савича Сковороди, 21 жовтня 2022 р. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 211 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2022.

© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2022.

ЗМІСТ

ПУБЛІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ І ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ	9
Буйницька М.М. ЗМІНА ВЕКТОРУ МЕТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ПРАВОВОЇ ГАЛУЗІ	9
Васильєва М.П. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	10
Дмитренко Н.М. ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З РОЗВИТКУ ОСОБИСТОЇ, ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	13
Єсіна Н.О., Стрельнікова О.О. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ	15
Знобей О.В. СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	21
Кабусь Н.Д., Чернушенко А.В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПРОФІЛАКТИКИ НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	24
Клевака Л.П. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ВИХОВАНОК ПОЛТАВСЬКОГО ІНСТИТУТУ ШЛЯХЕТНИХ ДІВЧАТ	27
Костіна В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	33
Лобанова А.С., Скочинська-Прокопович Б. СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЖИТТЄЗБЕРЕЖЕННЯ ДІТЕЙ, ПІДЛІТКІВ ТА МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	36
Манжарова О.О. ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ УЧІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІКТ	39

Міхєєва О.Ю. ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	42
Неїжпапа Л.С. ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	43
Поліщук В.А. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З БІЖЕНЦЯМИ І ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ.....	46
Сайко Н.О. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	50
Сапіга С.В. РОЛЬ СКАУТСЬКИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ В АДАПТАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ІЗ ЧИСЛА ВПО.....	52
Соляник М.Г. СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	55
Шеплякова І.О. ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	57
Щербаківа В.І., Костіна В.В. ДОСВІД РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	60
ПУБЛІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	63
Аксакова П.А. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУТІ І ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ.....	63
Алексєєва Н.І., Кабусь Н.Д. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ В ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	64
Бейник К.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИМИ ЗАСОБАМИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	69
Білоцерківська О.М., Васильєва М.П. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ ДО ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА СТАРШОКЛАСНИКІВ	75

Білько О.П., Шимко І.М. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СЛУЖБ У СИСТЕМІ ОСВІТИ.....	81
Бондарєва Ю.Л., Гончаренко О.В. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ ЗАСОБАМИ СІМЕЙНОГО ДОЗВІЛЛЯ.....	88
Борсук Т.О. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ВИКЛИКІВ.....	91
Вазуля К.С. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЖОРСТОКОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКАЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	95
Варава К.В. ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	98
Гончарова А.О. АКТУАЛЬНІСТЬ ПОШУКУ ЕФЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І МЕТОДИК ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	101
Гриценко В.А., Рижанова А.О. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЖІНОК, ЯКІ ЗАЗНАЛИ НАСИЛЬСТВА У СІМ'Ї.....	103
Гришук А.О., Рижанова А.О. ПРОГРАМА ПРОФІЛАКТИКИ ЕЙДЖИЗМУ ПІДЛІТКІВ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЗАСОБАМИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	106
Губіна Я.С. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	108
Дем'яненко О.С., Полянничко А.О. ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ.....	116
Діденко Д.А. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ В ГРОМАДІ.....	118
Жаровська О.О., Рижанова А.О. ПРОГРАМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ВІДПОВІДНОЇ ПІДТРИМКИ БАГАТОДІТНОЇ СІМ'Ї В ЗЗСО.....	121

Збаранська Д.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ В УЧНІВСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.....	123
Кожина С.В., Размолодчикова І.В. ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ: ПСИХОСОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	128
Коловоротна Н.А. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ У ПРИЙОМНІЙ СІМ'І.....	131
Кошова-Куклішина Л.С., Денисюк О.М. ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ НАВИЧОК БЕЗПЕЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	134
Ладоня А.О. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРИЙОМНІЙ СІМ'І.....	137
Лейба А.Р. ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ІГОР У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	139
Новицька А.О. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	140
Нохріна І.С., Лях Т.Л. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	146
Павлишинець А.М. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	148
Пихова П.Б. НАПРЯМИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ АДІКЦІЇ ПІДЛІТКІВ.....	151
Полякова К.М. ПРОФІЛАКТИКА НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	152

Сапога О.Г. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ПРОЯВІВ ДИСКРИМІНАЦІЇ ДО ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	156
Сиротюк М.І. СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ.....	163
Сініченко А.С. АКТУАЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ У ВОЄННИЙ ЧАС.....	164
Стеценко Є.В. РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ У ВИХОВАННІ ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	166
Субтельний М.Б. ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ В ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	168
Тараненко А.Ю. ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В БЛАГОДІЙНИХ ФОНДАХ.....	172
Тарасюк Я. І. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА У ПИТАННІ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СИРІТСТВА.....	174
Тичина Л.М., Романова І.А. ДІАГНОСТУВАННЯ СТАНУ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	176
Уманець Г.В. ЗНАЧУЩІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ФОРМУВАННЯ АКТИВНОЇ ЖИТТЄВОЇ ПОЗИЦІЇ У ДІТЕЙ-СИРІТ ЦЕНТРА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	179
Черкашина Т.В. КОМПЛЕКС ЗАСОБІВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ У ЦЕНТРИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	184
Черненко К.Р. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В СОЦІАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	189

Чеховська Г.В. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ У КЛУБАХ ЗА ІНТЕРЕСАМИ.....	191
Щетина В.О. АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	192
Якимович Д.Д. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ У ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ.....	193
Ян Мен'ї ДИСКУСІЙНИЙ КЛУБ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО.....	195
Ячменьова Д.С. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	198
Відомості про авторів.....	205

7. Раєвська Я. М. Особливості соціально-педагогічної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомній сім'ї та школі. *Молодий вчений*. 2015. № 2(6). С. 431-434. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2\(6\)_110](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2(6)_110). (дата звернення: 30.09.2022).
8. Федорова О. В. Проблеми адаптації дитини у прийомній сім'ї. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогіка. 2013. №. 2. С. 196-199. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2013_2_33. (дата звернення: 29.09.2022).
9. Хлебцевич К.В. Соціальна адаптація дітей-сиріт засобами фізичного виховання і спорту: автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Харківська державна академія фізичної культури. Харків, 2007. 21 с.
10. Яремчук В. В. Феномен соціального сирітства як наукова проблема. *Вісник психології і педагогіки ПНУ ім. В. Стефаника*. 2010. № 15. С. 7-10.

Кошова-Куклішина Л.С.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
Київського університету імені Бориса Грінченка

Денисюк О.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка

ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ НАВИЧОК БЕЗПЕЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Тема вразливості дітей у соціальних мережах стає все актуальнішою з кожним роком. Статистика за 2020 рік свідчить, що 95% дітей віком від 13 до 18 років мають постійний доступ до смартфонів, і 45% підлітків практично завжди перебувають в режимі онлайн, а 22% підлітків мінімум 10 разів впродовж дня заходять до улюблених соцмереж [1].

Сучасна молодь проводить за комп'ютером у 4 рази більше часу, ніж із батьками. Діти рідше використовують Інтернет як бібліотеку знань, а частіше грають та спілкуються у мережі. Виникають ілюзії спілкування, не формуються навички справжнього спілкування, відкидається реальний світ. Використання сучасних інтернет-технологій старшокласниками призвело до зміни традиційних способів спілкування, взаємодії та поведінки, з'являються нові смисли та значення, ідеї, цінності та змінюється самосвідомість особистості підлітка.

Соціальна мережа для старшокласника — це не просто віртуальний світ чи мережевий простір, це засіб соціалізації сучасного покоління та засіб формування нових світоглядних установок. Найчастіше, соціальні мережі зацікавлюють старшокласників можливістю знайти однодумців або навіть друзів, при цьому не відчуваючи складностей або дискомфорту, які відчувають

багато підлітків у реальному житті. Сайти соціальних мереж сприяють самореалізації молодих людей. На сайтах соціальних мереж ніхто не знає, ким ти є насправді, можна бути ким завгодно, можна самовиражатися і висловлювати свою точку зору, знаходячи підтримку і прихильників своїх ідей і думок оскільки немає ніяких умовностей у спілкуванні.

У зв'язку з цим потрібно формувати навички безпечного користування смартфонами та безпосередньо поведінки у соціальних мережах. Формування інформаційної культури та безпеки – процес тривалий і складний, але дуже важливий та необхідний. Інтернет може бути і всесвітньою енциклопедією, яка об'єднує інформаційні ресурси в усьому світі. Але й ямою для дітей та підлітків з незміцнілою психікою. Завдання дорослих, педагогів, батьків, шкільних психологів — формування різнобічної інтелектуальної особистості, впровадження високого морального рівня, що буде гарантією інформаційної безпеки учнів [2].

Основні батьківські тривоги навколо інтернет-безпеки дітей пов'язані з кібербулінгом, кіберагресією, а також сексуалізованою агресією щодо їхньої дитини. Батьки також бояться, що діти скомпрометують себе через відверте листування з партнером чи публікації в соцмережах, стануть жертвами шантажу, відкриють незнайомцям своє місце розташування. Інше коло тривог відноситься до інтернет-залежності та зловживання цифровими технологіями, чим сильніше соцмережі входять у повсякденність дитини, тим більше у батьків страху, що постраждають навчання та соціалізація. Занепокоєння також викликає непідконтрольність поведінки дитини у соцмережах.

За результатами тесту PISA – Міжнародної програми з оцінки освітніх досягнень учнів – за 2018 рік, 88% школярів п'ятнадцятирічного віку сприймають інтернет як найважливіший інформаційний ресурс, 84% вважають, що володіння аккаунтами у соцмережах є корисним [1]. Однак при використанні соцмереж більше шести годин у день у дітей знижується задоволеність життям і самооцінка, такі діти частіше стають жертвами булінгу та агресії. Безконтрольне використання соціальних мереж старшокласниками небезпечно, адже в них ще остаточно не сформована психіка.

При цьому навчання інтернет-безпеки у підлітків швидше відбувається природним шляхом. Наприклад, підлітки найчастіше знайомі з історіями про «зливи» особистих листування та приватних фотографій відомих людей, а також наслідків цих ситуацій: шкода репутації, публічне приниження, порушення меж приватного життя. На подібних кейсах діти вчаться бути більш пильними, додаючи ці історії до свого досвіду.

Виховний процес має за мету знайти золоту середину щодо контролю задля безпеки дитини та забезпечення умов для розвитку самостійності [3].

З появою соціальних мереж у житті дитини з'являються ризики, які варто заздалегідь обговорити на прикладі уявних ситуацій: твоя реакція та дії, якщо твій пост отримає образливий коментар або ти отримаєш пропозицію обмінятися фотографіями в оголеному вигляді. Шантаж, сексуальні домагання, кібербулінг та інші неприємності у соцмережах вимагають підтримки для дитини з боку дорослих. Підліток у жодному разі не повинен залишитися віч-

на-віч з цими проблемами. Тому є абсолютно неприпустимим ігнорування з боку батьків дитячого досвіду використання соцмереж.

Інша крайність — надлишковий контроль та гіперопіка. Перевірка історії запитів у браузері та спеціальні програми батьківського контролю ситуативно допомагають знизити тривогу, але негативно позначаються на довірі у стосунках із дітьми. Особливо високий ризик зруйнувати стосунки з дитиною, якщо такі програми встановлюються таємно від неї [4]. З яких би добрих намірів вони не відбувалися, подібні дії батьків говорять дитині про відсутність поваги в сім'ї, довіри, порушують межі суб'єктності дитини, означають відсутність особистого простору.

Соцмережі розширюють обрій можливостей для творчості та спілкування. Багато дітей та підлітків використовують свої акаунти в соціальних мережах для того, щоб ділитися своєю діяльністю з аудиторією, яка може складатися з близьких друзів, однокласників, друзів по листуванні, спільноти людей зі схожими інтересами.

У соцмережах можна пробувати нові моделі поведінки, що відрізняються від прийнятих у сім'ї, адже в інтернеті легше робити щось, приховане від батьківського ока. Часто такі експерименти виявляються корисними для підлітків, хоч і тривожні для батьків.

Використання соцмереж старшокласниками не повинно бути безконтрольним, через їх ще не сформований світогляд та відсутність здатності відфільтрувати непотрібну інформацію.

Соціальні мережі дозволяють дитині експериментувати із самовираженням, а також допомагають на різних етапах дорослішання – вони стають ще одним інструментом для пізнання світу та соціалізації, звичайно, за умови розумного користування соціальними мережами.

Список використаних джерел:

1. Інтерактивна лекція «Програма міжнародного дослідження якості освіти PISA». Голуб Галина. На урок. URL: https://naurok.com.ua/interaktivna_leksiya (дата звернення: 07.10.2022).

2. Черних О. О. Формування безпечної поведінки дітей в інтернеті як напрям соціально-педагогічного супроводу. Інновації педагогічної освіти в умовах викликів сьогодення : монографія. Київ : Талком, 2019. С. 305-330. URL: <https://www.academia.edu/> (дата звернення: 07.10.2022).

3. Веретенко Т., Ярмоленко К. Соціально-педагогічна профілактика інтернет-залежності старшокласників. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка», Том 1, № 19, С. 145-149. URL: <https://op.ua/pedclass/naukova-stattya/> (дата звернення: 07.10.2022).

4. Снітко, М. А. Формування безпечної поведінки підлітків в інтернет-мережі як соціально-педагогічна проблема. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. Вип. 115. 2014. С. 217-220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_58

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої 300-річчю з дня народження
Григорія Савича Сковороди

21 жовтня 2022 року

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Формат 60x90/16.
Гарнітура Times New Roman.
Підписано до друку 17.11.2022.
Умов. друк. арк. 11.

Електронне видання